

Opus Dei, asmeninė prelatūra

Opus Dei, teisiniu požiūriu, yra Katalikų Bažnyčios asmeninė prelatūra. Prelatūroms patikima speciali pastoracinė veikla.

2023-11-28

Katalikų Bažnyčios teisėje, juridinė forma, vadinama asmenine prelatūra, buvo numatyta Vatikano II Susirinkimo dekretu *Presbyterorum ordinis* (1965 m. gruodžio 7 d.), n. 10. Ten nurodyta, kad siekiant rasti būdą „kunigams tinkamai paskirstyti“ ir

„specialia pastoracija aptarnauti įvairias visuomenės grupes kurioje nors šalyje, tautoje arba pasaulio dalyje“, ateityje būtų galima įsteigti, be kitų institucijų, „specialių vyskupijų arba asmeninių prelatūrų“.

Asmeninės prelatūros

Susirinkimas siūlė sukurti naują juridinę formą, kuri, pasižymėdama lankstumu, galėtų prisidėti prie veiksmingo krikščioniško mokymo ir gyvensenos skleidimo. Bažnyčia dėjo pastangas, kad būdas organizuotis būtų tinkamas Jos misijai, kuri plėtojasi žmonijos istorijoje.

Nuostatos apie asmenines prelatūras randamos Kanonų teisės kodekso 294–297 kanonuose. Jas gali įsteigti Šventasis Sostas, kad bendrystėje su vyskupais atliktų specialius pastoracinius ar misijų darbus. Joms vadovauja prelatas. Pastoracinis arba misijų darbas vykdomas su sava

dvasininkija, organiškai bendradarbiaujant pasauliečiams, vyrams bei moterims, kurie prisijungia prie prelatūros sudarę sutartis. Pasauliečiai ir toliau priklauso vietinėms bažnyčioms arba vyskupijoms, kuriose yra jų buveinė.

Kanonų teisėje numatyta, kad visos asmeninės prelatūros tvarkomos pagal bendrąsias Bažnyčios teisės nuostatas bei savo statutą.

Opus Dei prelatūra

Dar prieš Opus Dei kaip prelatūros įsteigimą, Opus Dei organizacija buvo organiška – ji susidėjo iš pasauliečių bei kunigų, kurie bendradarbiavo tarpusavyje pastoraciniame tarptautiniame apaštaliname darbe. Tas konkretus krikščioniškas darbas – tai skleisti šventumo pasaulio viduryje idealą profesiniame darbe bei kiekvieno žmogaus eilinėse aplinkybėse.

Paulius VI bei jo įpėdiniai popiežiai nusprendė svarstyti galimybę suteikti Opus Dei juridinę formą, kuri būtų tinkama Opus Dei prigimčiai. Tinkamiausia juridinė forma, pagal Susirinkimo dokumentus, atrodė būtent asmeninė prelatūra.

1979 m. prasidėjo darbai, kad būtų įgyvendintas šis atitikmuo. Dalyvavo tiek Šventasis Sostas, tiek Opus Dei. Šie darbai baigėsi 1981 m. Vėliau, Šventasis Sostas perdavė parengtą ataskaitą daugiau nei dviems tūkstančiams vyskupų tose vyskupijose, kuriose veikė Opus Dei, kad šie pateiktų savo pastabas.

Įvertinęs pastabas, 1982 m. lapkričio 28 d. Jonas Paulius II apaštaline konstitucija „Ut sit“ įsteigė Opus Dei kaip tarptautinę asmeninę prelatūrą. Ši konstitucija buvo įgyvendinta 1983 m. kovo 19 d., jau po naujojo Kanonų teisės kodekso patvirtinimo. Šiuo

dokumentu popiežius paskelbė statutą – partikuliarinį popiežiškąjį įstatymą Opus Dei prelatūrai. Dievo Darbas pristatė šio įstatymo projektą, kuris buvo parengtas per daugelį metų peržiūrint iki tol galiojusią Opus Dei konstituciją dalyvaujant tūkstančiams Darbo narių, su galutine šv. Chosemarijos peržiūra 1974 m. Šis projektas, su keletu pakeitimų pritaikant jį prie galiojančių teisės nuostatų, tapo Šventojo Sosto įstatymu Opus Dei prelatūrai. 2022 m. liepą ir 2023 m. rugpjūtį popiežius Pranciškus paskelbė du *motu proprio*, kuriais pakeitė kai kurias apaštalinės konstitucijos „Ut sit“ ir Kanonų teisės kodekso nuostatas dėl asmeninių prelatūrų. Šiuo metu svarstoma dėl statuto pakeitimų taikant minėtą reformą.

Santykis su vyskupijomis

Opus Dei statutas (ketvirtasis skyrius, penktasis skirsnis) numato kriterijus, kad prelatūros veikla būtų harmoningai suderinta su vyskupijomis bei eparchijomis, kurių teritorijoje prelatūra vykdo savo misiją. Štai kai kurie šio santykio principai:

a) Oficiali ir pastovi apaštalinė veikla nėra pradedama ir prelatūros centras nėra steigiamas, kol nėra gauta išankstinio diecezinio vyskupo sutikimo.

b) Kad būtų įsteigtos prelatūros bažnyčios arba kai prelatūrai patikimos vyskupijoje jau veikiančios bažnyčios (arba parapijos), tarp diecezinio vyskupo ir prelato (arba regioninio vikaro) sudaroma sutartis. Šiose bažnyčiose laikomasi bendros vyskupijos tvarkos dėl bažnyčių, tvarkomų pasaulietinių dvasininkų.

c) Prelatūros regiono vadovybė bendradarbiauja su vyskupais

vyskupijose, kuriose prelatūra vykdo savo pastoracinį ir apaštalinį darbą ir jiems reguliariai teikia informaciją. Taip pat ir su vyskupais, kurie eina vadovaujančias pareigas vyskupų konferencijose, bei su konferencijų organais.

Kiek tai susiję su santykiais su Šventuoju Sostu, Opus Dei priklauso nuo Dvasininkijos dikasterijos. Prelatas turi ordinaro valdymo įgaliojimus, kiek tai susiję su specialia prelatūros misija:

a) Prelatas turi valdymo galią, susijusią su prelatūros tikinčiaisiais pasauliečiais, tik tuose dalykuose, kurie susiję su konkrečiais asketiniais, ugdomaisiais ir apaštaliniais įsipareigojimais, kuriuos pastarieji prisiėmė tapdami prelatūros nariais.

Šie įsipareigojimai nesumenkina diecezinio vyskupo valdžios. Opus Dei pasauliečiai lieka vyskupijų,

kuriose yra jų buveinė, tikinčiaisiais ir priklauso diecezinio vyskupo jurisdikcijai tuo pačiu būdu ir tuose pačiuose dalykuose, kaip ir kiti tos pačios padėties pakrikštytieji.

b) Pagal bendrąsias Bažnyčios teisės nuostatas ir Opus Dei statutą, prelatūroje inkardinuoti diakonai bei kunigai yra pasaulietinės dvasininkijos dalis ir yra pavaldūs prelatui.

Prelatūros dvasininkai stengiasi puoselėti brolišką bendrystę su diecezine dvasininkija bei atidžiai laikytis bendrosios dvasininkijos tvarkos. Jie turi aktyvų bei pasyvų balsą vyskupijos kunigų tarybos rinkimuose.

Dieceziniai vyskupai, su išankstiniu prelato arba, tam tikrais atvejais, vikaro sutikimu, gali pavesti prelatūroje inkardinuotiems kunigams užduotis bei bažnytines tarnystes (klebono, teisėjo ir kt.).

Vykdydami šiuos pavedimus jie atskaitingi tik dieceziniam vyskupui ir veikia pagal jo nurodymus.

Teisinės normos, kuriomis vadovaujamasi Opus Dei

a) Bendrosios teisės normos

1. Opus Dei, kaip asmeninė prelatūra, veikia pagal 1983 m. Kanonų teisės kodeksą. Pagrindinės nuostatos dėl asmeninių prelatūrų nurodytos 294 – 297 kanonuose. Šventojo Sosto struktūroje Prelatūra priklauso nuo Dvasininkijos dikasterijos.

b) Popiežiaus normos

1. 1982 m. lapkričio 28 d. Jonas Paulius II apaštaline konstitucija „Ut sit“ įsteigė Opus Dei kaip tarptautinę asmeninę prelatūrą. 2022 m. liepos 14 d. popiežius Pranciškus padarė keletą pakeitimų *motu proprio* „Ad charisma tuendum“.

2. Pagal Kanonų teisės kodeksą ir apaštališkąją konstituciją „Ut sit“, Opus Dei tvarkoma taip pat ir pagal savo statutą, kartais vadinamą Opus Dei partikuliarinės teisės kodeksu, kurį minėta konstitucija patvirtino Jonas Paulius II. Šiuo metu vyksta šio statuto peržiūra bendradarbiaujant su Šventuoju Sostu.

3. Opus Dei prelatūra susideda iš prelato, savos dvasininkijos ir tikinčiųjų pasauliečių (moterų ir vyrų). Dievo Darbo pasauliečiai priklauso nuo prelato tuose dalykuose, kurie susiję su specialia prelatūros misija. Kaip ir visi katalikai pasauliečiai, jie priklauso ir nuo vyskupijos, kuriai priklauso, vyskupo.

4. Prelatūroje inkardinuoti kunigai visiškai pavaldūs prelatui. Jis duoda jiems sielovadinius paskyrimus. Šie savo pavedimus įgyvendina bendrystėje su dieceziniu vyskupu ir

diecezine sielovada. Prelatūros dvasininkijos ekonominis išlaikymas yra prelatūros atsakomybė.

c) Prelato teisinės normos bei valdymo galios įgyvendinimas

Prelatas gali paskelbti normas, kuriomis plėtoja prelatūros partikuliarinę teisę. Periodinis leidinys „Romana“ kas šešis mėnesius skelbia prelato dekretus bei pateikia jo įprastos veiklos santrauką.